

2016-05-10

Barn- och ungdomsnämnden

Dnr Bun 2016/156

Utvärdering - Skolvalet 2016

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsförvaltningens förslag

- 1 Barn- och ungdomsnämnden godkänner rapporten.

Ärendet i korthet

2016 års skolval har visat på ett behov av att se över hanteringen av skolvalet i Järfälla kommun i syfte att hitta förbättringsåtgärder. I utvärderingen har andra kommuners reglementen och skolvalsprocesser studerats. Likaså har ett antal av kommunens rektorer fått besvara en enkät om hur de anser att skolvalshanteringen fungerar och hur den kan förbättras.

Utvärderingen har identifierat möjliga förbättringsåtgärder inför nästa års skolval. Bland att innefattar åtgärderna att hanteringen av skolvalet bör samordnas av den centrala förvaltningen, att en programvara som ändamålsenligt stödjer skolvalsprocessen bör införskaffas och att reglerna kring skolplaceringar bör förtydligas.

Handlingar

- 1 Barn- och ungdomsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2016-05-10
- 2 Utvärdering – Skolvalet 2016, Dnr Bun 2016/156

Bakgrund

I det senaste skolvalet har barn- och ungdomsförvaltningen inte kunnat tillgodose vårdnadshavares önskemål i önskad utsträckning. Detta har gett upphov till besvikelse bland elever och vårdnadshavare, men det har också gett upphov till eftertanke om hur systemet kring skolvalet fungerar. Det har bland annat funnits en upplevelse av att placeringar av elever som går emot vårdnadshavares önskemål och som sker i enlighet med den relativa närhetsprincipen, görs på godtycklig grund. Framförallt har det handlat om osäkra mätmetoder för att avgöra avståndet för en

elev till en specifik skola, vilket är styrande i fall då den relativa närhetsprincipen gör sig gällande.

Den relativa närhetsprincipen innebär kortfattat att en elevs avstånd från hemmet till sökt skola och andra närliggande skolor sätts i relation till andra elevers motsvarande avstånd. Utgångspunkten är att alla elever ska få jämförelsevis rimligt lång väg till skolan. Detta medför att en elev inte är garanterad plats i den skola som ligger närmast hemmet och att en elev som bor närmast den valda skolan inte automatiskt har förtur dit.

Syftet med utvärderingen har varit att identifiera åtgärder som kan förbättra hanteringen av skolvalet till nästkommande år. Följande frågeställningar har varit föremål för undersökningen:

- Hur stämmer det nuvarande regelverket för hanteringen av skolvalet överens med skollagen? Finns det skäl att förändra delar av regelverket?
- Hur tillämpas den relativa närhetsprincipen i skolvalet?
- Finns det möjliga sätt att skapa avlastning för skolorna vad det gäller hanteringen av skolvalet?

Analys

Huvudregeln är att vårdnadshavares önskemål om skolplacering ska tillgodoses, men att detta inte kan medföra att en annan elevs berättigade krav på en skolplacering nära hemmet åsidosätts. Tillämpningen av den relativa närhetsprincipen bör därför anses vara en grund vid tillsättning av skolplatser. Det som däremot inte är givet, är tillämpningen av syskonförtur. Det finns ingenting i lagtexten som styrker att syskonförtur ska gälla framför en elevs rätt till en skola nära hemmet. Det kan dock finnas skäl att vilja ha kvar syskonförturen exempelvis utifrån ett serviceperspektiv. Flertalet av rektorerna som besvarat en enkät om hur de anser att skolvalet bör förbättras menar att reglementet bör förtydligas så att det finns en gemensam förståelse för hur urvalsgrunderna ska tillämpas.

I utvärderingen har det framkommit brister i hur den relativa närhetsprincipen tillämpas i Järfälla. Processen har kritiserats för att vara godtycklig och vårdnadshavare har upplevt att placeringarna skett på tvivelaktig grund. Det finns även synpunkter från rektorer om hur mätningen av avståndet mellan elevens hem och skolan sker. Bland annat handlar synpunkterna om den programvara som används vid mätningen och huruvida systemet är ändamålsenligt sett till de behov som finns inom ramen för skolvalet. Det ter sig således finnas ett behov av ett bättre system för att mäta avstånden för att säkerställa att skolplaceringarna sker på ett rättsäkert sätt.

Svårigheten med hanteringen av skolvalet är att varje elevs platstilldelning är beroende av alla andra elevers placering. Urvalsgrunderna utlöser kedjereaktioner i hela kommunen. Därför kräver denna typ av system flera antagningsrundor och helhetsblick över samtliga elevers utgångspunkter för att hanteras rättsäkert. Att rektorer ska utföra detta lokalt och förväntas placera elever rättsäkert kan uppfattas som orimligt. Barn- och ungdomsförvaltningen har ett uppdrag om att hitta sätt att avlasta rektorer administrativt. Att centralisera hanteringen av skolvalet alternativt att

erbjuda en programvara som kraftigt underlättar arbetet ses därför som lämpliga förbättringsåtgärder.

Ekonomiska konsekvenser

En central hantering av skolvalsprocessen kan eventuellt innebära ett behov av ytterligare resurser eller omprioritering av resurser inom den centrala förvaltningen. Omfattningen av behovet är beroende på vilket stöd en programvara kan erbjuda. Om en programvara ska köpas från en utomstående aktör medför detta kostnader. Det kan dock vara möjligt att ta fram en ändamålsenlig programvara genom kommunens befintliga resurser.

Slutsatser

Utvärderingen har visat på följande förbättringsåtgärder vad gäller hanteringen kring skolvalet:

- Hanteringen av skolvalet bör samordnas av den centrala förvaltningen.
- En programvara som ändamålsenligt stödjer skolvalsprocessen bör införskaffas till nästa skolval.
- Reglementet kring skolplaceringar bör uppdateras och förtydligas.
- Hur samordningen mellan det kommunala skolvalet och antagningsprocessen för fristående huvudmän kan fördjupas bör undersökas närmare för att eventuellt identifiera ytterligare förbättringsåtgärder.

Minna Avrin
Barn- och ungdomsdirektör

Christina Dahlin Wibom
Verksamhetschef för Utveckling och stöd

Sandra Backlund
Utredare

Expedieras
Rektorer för kommunala grundskolor